

Контент анализ на различните синтактични структури в сегашно просто и сегашно продължително време в учебника Blue Skies for Bulgaria на издателство Longman за трети и четвърти клас

Хилда Нишан Терлемезян

Content analysis of the syntactic forms of present simple and present continuous tense in the textbook Blue Skies for Bulgaria of Longman Publishing House for the third and fourth grade

Hilda Nishan Terlemezian

Резюме

Статията представя в проценти и бройки на появата на различните синтактични структури в сегашно просто и сегашно продължително време – а именно положителна разказни, въпросителни и отрицателни изречения в учебния комплект Blue Skies for Bulgaria на издателство Longman за трети и четвърти клас. Тази информация е отчасти показателна и за нивото на подготовка, което предопределя учебната система за тази училищна степен. Информацията би представлявала интерес и е ориентир за учителите по английски език в начална училищна степен, за издателите и за образователните лидери, отговорни за правилния избор на учебна система като гарант за покриване на държавните образователни изисквания.

Abstract

The article presents the appearance of the different syntactic structures in Present Simple and Present Continuous Tense - namely - positive, negative and interrogative sentences in the textbook Blue Skies for Bulgaria of Longman Publishing House for the third and fourth grade in percentages and numbers. This information is partially indicative for the preparation the textbook can provide for this educational level. This kind of information might be useful for the primary school teachers in English, for the publishers and all the educational leaders responsible for the right choice of a textbook as a guarantee that all the state educational requirements will be met.

Ключови думи: контент анализ, сегашно просто време, сегашно продължително време, положителни, отрицателни и въпросителни изречения

Key words: content analysis, Present Simple Tense, Present Continuous Tense, positive, negative, interrogative sentences

Учебниците по английски език играят много важна роля в часовете на учениците, защото често те са ключов компонент в повечето езикови програми. Те са основното съдържание на уроците в час и те предлагат балансирано развитие на уменията и разнообразие от упражнения. Много рядко учениците имат възможност да използват английския език извън класната стая и затова често учебникът остава основният източник за входящо съдържание (Park, 2004). За учениците те трябва да са и мотивационно средство, а за учителя да са източник за идеи и насоки за работа. Учебниците по английски за начална училищна степен трябва да са съобразени, както с нуждите и интересите на учащите, така и с държавните образователни изисквания за всяка конкретна степен от началното образование.

Целта на това изследване обаче не е цялостна оценка на учебната система Blue skies for Bulgaria на издателство Longman, а оценка на онази част от езиковото съдържание, която се отнася до представянето на Сегашно просто и Сегашно продължително време в този учебен комплект. Резултати от такъв вид изследване може да са полезни на:

- учителите по английски език, когато трябва да преценят дали конкретният учебен комплект може да осигури нужното ниво на знания и умения и какви допълнителни материали да подготвят, за да компенсират евентуалните слабости в системата;
- издателите на учебни системи, които биха могли да подобрят учебното съдържание в посока регистрираните слабости;
- образователните лидери и изследователи, които трябва да подберат най-подходящите учебни комплекти за определена група учаци.

Георги Бижков определя контент-анализа (анализ на съдържанието) като метод за качествен и количествен анализ на съдържанието на документи с цел обособяването или измерването на различните факти и тенденции, отразени в тези документи. Изучаваната информация се превежда в количествени показатели и нейната статистическа обработка се характеризира с голяма строгост и систематичност.

Същността на метода контент-анализ се състои във фиксиране на определени единици на изучаваното съдържание и в квантификация на получените данни. Този метод се използва тогава, когато е налице голяма по обем информация, която не е систематизирана.

Контент-анализът започва да се използва в социалните науки през 30-те години на 20 в. в САЩ. Най-напред този метод се използвал в журналистиката и литературоведските науки. Основните процедури на контент-анализа са разработени от американските социолози – Х.Ласуел и Берелсон.

Г. Ласуел го използва като метод за изследване в сферата на политиката и пропагандата. Той модернизирал контент-анализа, въвеждайки нови категории и процедури като основно значение придава на квантификацията на данните.

Развитието на средствата за масова комуникация предизвиква увеличение на контент-аналитичните изследвания в тази област. По време на Втората световна война контент-анализът се използва от някои учреждения в САЩ и Англия за изучаване на ефективността на пропагандата в различните страни.

Контент-анализът може да бъде и качествен метод и да прави заключенията си от даден атрибут в текста. Той е систематичен метод за изучаването на съдържанието на информацията или отношението му към различните съставни части на комуникативния акт.

Според Уолън и Френкел (2001) контент-анализът е анализ на писменото съдържание на даден документ. Освен това е изследователски инструмент, определящ присъствието на определени думи или концепции в определен текст или поредица от текстове. Това е един от методите, използван при анализиране на количествена информация с цел намиране на смисъла и връзките между явленията.

Според Филип Майринг контент-анализът има за предмет комуникацията, преноса на символи и по тази причина представя комуникацията под формата на някакъв протокол. Методът е систематичен, което предполага определени правила, теория на която да почива и тази теория трябва да е отправна точка и за интерпретацията на резултатите от анализа. Анализът на съдържанието не се извършва сам за себе си, а винаги като част от процесите на комуникация. Чрез този метод се правят обратни заключения върху отделни аспекти на комуникацията, изказват се съждения за автора на текста и въздействието върху читателя.

Основната идея на идеологията на контент-анализа е преминаването от текста към извън-текстовата реалност, под което се разбира социалната (или интелектуална) действителност в цялото ѝ многообразие и строгост на изследването.

Учебна програма по английски език за III клас и контент анализ на синтактичните структури в сегашно просто и сегашно продължително време в учебната система Blue Skies for Bulgaria на издателство Longman

Учебната програма очертава насоките на обучение по чужд език и е съставена за минимален годишен брой часове от 64 часа за втори клас, 96 часа за трети и четвърти клас на СОУ. Тя обвързва обучението по английски език с обучението по български език и другите учебни предмети, което способства за комплексното развитие и интегрирането на придобитите знания и умения.

Учениците от **трети клас** трябва да усвоят следните граматично-функционални категории по английски език: **местоимения** – притежателни, въпросителни; **съществително име** – вид и число; притежание; членуване; количествено определяне; **прилагателно име** – качествени прилагателни; **числително име** – бройни 1-100; **глагол** – *have, have got*; **модални глаголи** (*must*); **спомагателни глаголи** – *be, do*; **време** – сегашно просто, сегашно продължително; **наречия** за честота; темпорални (*now, today*); **предлози** за време и място и посока; **просто изречение** – положително, отрицателно, въпросително изречение; кратки отговори; **лексикални**: 300 лексикални единици за активна употреба, фразеологични съчетания; въвеждане на английската азбука; **правопис** – графемно-фонемни съответствия.

Дизайнът на метода е измерващо описателен контент-анализ на синтактичните структури в сегашно просто и сегашно продължително време. Основен инструмент на изследването е преброяване на различните синтактични структури в разглеждания учебен комплект, който включва учебник и учебна тетрадка. Преброяването включва пълния текст на учебника и тетрадката, което означава упражненията за четене, за писане, слушане и говорене и инструкциите към тях.

Диаграма 1: Процентно съотношение и бройка на представените синтактични форми в *Present Continuous Tense* в системата Blue Skies for Bulgaria на издателство Longman за III клас.

Ето ги и в процентно съотношение резултатите от преброяването на всички синтактичните форми със сегашно продължително и сегашно просто време в трети клас в Blue Skies for Bulgaria на издателство Longman.

Диаграма 2: Процентно съотношение и бройка на представените синтактични форми в *Present Simple Tense* в системата Blue Skies for Bulgaria на издателство Longman за III клас.

Както се вижда от преброяването общият брой на примерите със сегашно просто време (243) е почти два пъти повече от примерите в сегашно продължително време, което е оправдано от честота на тяхната употреба в живата реч. В същото време силно впечатление прави изключително рядката употреба на отрицателни разказни изречения и с двете глаголни времена, което не е добра предпоставка за качествено начало на обучението на тази синтактична структура. Също така сравнително слабо са застъпени и въпросителните изречения и с двете глаголни времена, а това е условие за едно нездравено начало. Въпросителните форми в английския език представляват трудност за българите, изучаващите английски, защото освен фиксирания словоред, допълнителна трудност представляват и задължителната употреба на спомагателен глагол, който не се превежда на български език и няма смислово значение. Правилното оформяне на въпросителните изречения е желателно от самото начало, за да не се стигне до фосилизиране на погрешната структура, затова и подчертаният акцент върху правилния словоред е желателен от самото начало.

Кратките форми също се отличават със специфика, защото те не се състоят от характерното за българския език „да“ или „не“, а и от разширение, което включва лично местоимение и спомагателен или модален глагол, които характерно стоят в началото на въпроса, който е зададен. Тази особеност на кратките отговори е добре да се разяснява от самото начало на чуждоезиковото обучение и да се упражнява системно.

Като цяло общият брой на примерите със сегашно просто и сегашно продължително време е твърде малък за качествено овладяване на синтактичните структури на тези глаголни времена от учениците в трети клас.

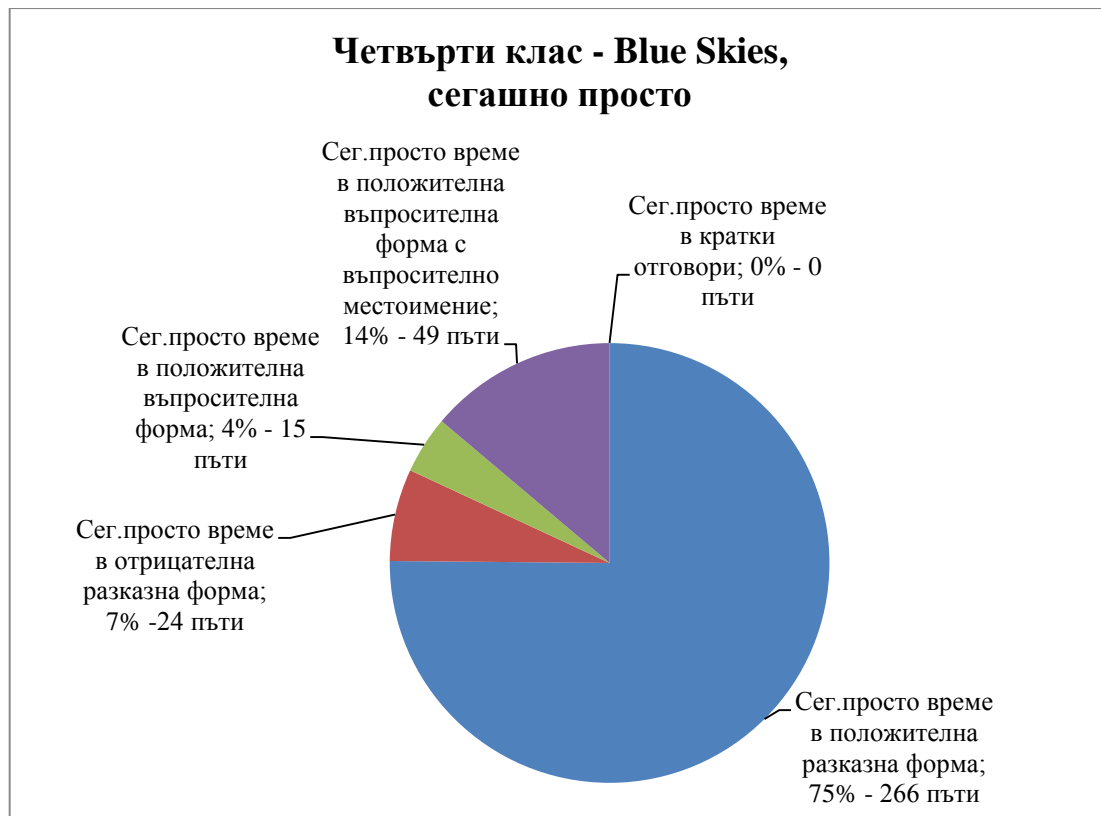
Учебна програма по английски език за IV клас и контент-анализ на синтактичните структури в сегашно просто и сегашно продължително време в учебната система Blue Skies for Bulgaria на издателство Longman

Учениците от **четвърти** клас трябва да усвоят следните граматично-функционални категории по английски език: **местоимения** – лични, въпросителни, неопределителни (*some, any*); **съществително име** – количествено определяне (*some, any*); членуване с определителен и неопределителен член; **прилагателно име** – качествени прилагателни; **числително име** – бройни 1-1000; редни; **глагол** – модални (*must; mustn't; will*); спомагателни глаголи – *be, have* (минало време); **време**: бъдеще (*will*); просто минало време; **наречия** за честота и начин; **предлози** за време и място и посока; **просто изречение** – положително, отрицателно, въпросително изречение; кратки отговори; безлично (*It's cold*); **синтактични модели** – пряко и непряко допълнение; **лексикални**: 350 лексикални единици за активна употреба, фразеологични съчетания; **Правопис** – графемно-фонемни съответствия; пунктуация в простото изречение.

Анализът на синтактичните форми за четвърти клас по учебниците „Blue skies” на издателство Longman, в проценти показва следното:

Диаграма 3: Процентно съотношение и бройка на представените синтактични форми в *Present Continuous Tense* в системата Blue Skies for Bulgaria на издателство Longman за IV клас.

Диаграма 4: Процентно съотношение и бройка на представените синтактични форми в *Present Simple Tense* в системата Blue Skies for Bulgaria на издателство Longman за IV клас.

Четвърти клас се явява втори етап от представянето на сегашно просто и сегашно продължително време в системата „Blue skies for Bulgaria” на издателство Longman. Силно впечатление прави по-равномерното процентно разпределение между положителни, въпросителни и отрицателни изречения в сегашно продължително време в сравнение с трети клас, но като цяло общият брой на тези примери е изключително малък и недостатъчен като втори етап от изучаването на това глаголно време. Ето как изглежда в сравнителен план синтактичната представеност в бройки и проценти на тези две времена в трети и четвърти клас.

СЕГАШНО ПРОДЪЛЖИТЕЛНО ВРЕМЕ	BLUE SKIES – трети клас	BLUE SKIES – четвърти клас
Сегашно продължително време в положителна разказна форма	137 пъти (63%)	43 пъти (47%)
Сегашно продължително време в отрицателна разказна форма	4 пъти (2%)	28 пъти (30%)
Сегашно продължително време в положителна въпросителна форма	17 пъти (8%)	5 пъти (5%)
Сегашно продължително време в положителна въпросителна форма с въпросително местоимение	38 пъти (17%)	15 пъти (16%)
Сегашно продължително време в кратки отговори	23 пъти (11%)	1 път (1%)

Таблица 1: Сравнителен контент анализ на употребата на *Present Continuous Tense* в различните му синтактични форми в системата Blue Skies for Bulgaria на издателство Longman за III и IV клас.

Може да се приеме, че в четвърти клас общите въпроси и кратките отговори в сегашно просто време почти отсъстват, което означава, че и не може да се говори за разширяване или затвърждаване на усвоеният в трети клас материал. Специалните въпроси – тези които започват с въпросително местоимение са малко по-добре представени в процентно отношение, но като брой срещания в сравнение с трети клас са повече от два пъти по-малко, което отново не е предпоставка за добро запознаване на учениците с тази синтактична структура в сегашно продължително време. Кратките отговори с тяхното специфично разширение практически отсъстват от учебния комплект за четвърти клас, защото там те се срещат само един път за цялата учебна година.

Относно появата на примери със сегашно просто време сравнителният преглед представя следните резултати:

СЕГАШНО ПРОСТО ВРЕМЕ	BLUE SKIES – трети клас	BLUE SKIES – четвърти клас
Сегашно просто време в положителна разказна форма	243 пъти (74%)	266 пъти (75%)
Сегашно просто време в отрицателна разказна форма	7 пъти (2%)	24 пъти (7%)
Сегашно просто време в положителна въпросителна форма	28 пъти (8%)	15 пъти (4%)
Сегашно просто време в положителна въпросителна форма с въпросително местоимение	25 пъти (8%)	49 пъти (14%)
Сегашно просто време в кратки отговори	27 пъти (8%)	0 пъти (0%)

Таблица 2: Сравнителен контент-анализ на употребата на *Present Simple Tense* в различните му синтактични форми в системата Blue Skies for Bulgaria на издателство Longman за III и IV клас.

Ясно личи, че в четвърти клас положителните разказни изречения в сегашно просто време са точно толкова добре представени, както и в трети клас. Отрицателните изречения в сегашно просто време представляват трудност за учащите английски език, защото изискват употребата на допълнителен спомагателен глагол (do, does), който отсъства от положителната форма и затова логично се пропуска. Тази особеност изисква по-интензивна работа с отрицателните конструкции, каквато се наблюдава в учебния комплект за четвърти клас. Там отрицателните изречения се срещат три пъти по-често, отколкото в трети клас, което е предпоставка за напредък. При въпросителните изречения, които също изискват употреба на спомагателния глагол - do, does – и фиксиран словоред, наблюдаваме рязък спад в появата на общите въпроси и рязко покачване на въпросите, започващи с въпросително местоимение. Учудващо е отсъствието на кратки отговори, както и на отрицателни въпросителни изречения през втората година от изучаването на сегашно просто време.

Разглежданите глаголни времена представляват трудност не само като начин на образуване на различните синтактични структури, но и като употреба, защото и двете разглеждани сегашни времена на английски език се превеждат на български език със сегашно време, а това сериозно затруднява учениците при избора между сегашно просто и сегашно продължително време в упражнения, които изискват избор между двете глаголни времена, при упражнения за разкриване на скоби, превод от български език на английски и спонтанен разговор. Но и през третата година от задължителното

обучение по английски език – т.е. в четвърти клас темата за избор между тези две времена не се среща под формата на упражнения за разграничаване употребата на двете глаголни времена нито в учебника, нито в учебната тетрадка.

Обобщение:

В по-старите учебни програми материалът беше разпределен линейно – цялата информация за една учебна единица се разработва изчерпателно и окончателно (напр. сегашно продължително време в английския език), след което се преминава на следващата учебна единица. За разлика от този метод сега в ранното чуждоезиково обучение основна задача на съставителите на учебници и учебни помагала е спираловидното представяне на всички езикови единици, застъпени в съответния курс на обучение. Това означава, че сегашно продължително време в английския език се въвежда последователно няколко пъти, като се допълва с нови аспекти. Процентното съотношение в представянето на глаголните времена и синтактичните им структури в обучението по английски език в трети и четвърти клас на СОУ показва, че акцент в обучението са положителните разказни форми. Във втори клас учебникът “Blue Skies for Bulgaria” изобщо не разглежда отрицателните разказни изречения и те продължават да са слабо застъпени в тази система през годините.

И като бройка, и като процентно съотношение въпросителните изречения с двете глаголни времена са слабо представени, което би затруднило качествено им усвояване от учениците. Още по-странно е почти пълното отсъствие на граматически верни кратки отговори, които имат своя специфика в английския език и затова заслужават специално внимание и в този начален етап от чуждоезиковото обучение. По-интензивната поява на въпросителни и отрицателни изречения, както и на кратки отговори с разглежданите глаголни времена биха осигурили един по-добър комуникативен модел на чуждоезиково обучение в начален етап на СОУ.

Ползвана литература:

1. Бижков, Г., 1995, Методология и методи на педагогическите изследвания. С.,
2. Учебни програми по английски език за първи-четвърти клас (1998). МОН. Автори: М. Георгиева, Л. Грозданова и др.
3. Babbie, E., 1989, Content Analysis, (Online), (<http://en.wikipedia.org/wiki/Contentanalysis>),
4. Berelson, B., 1952, Content analysis in communication research. Clonocoocoe
5. Mayring, Ph., 1994, Qualitative Inhaltsanalyse. In A. Böhm, A. Mengel & T. Muhr (Eds.), *Texteverstehen: Konzepte, Methoden, Werkzeuge* (pp.159-176). Konstanz: Universitätsverlag.
6. Park, E. 2004, *A Study on English Textbook Used in a Technical High School: Issues in EFL*. (online), Vol.3 (<http://TEFLIN.journal.ac.id>) accessed on March 12th, 2011)
7. Wallen, N. E., & Fraenkel, J. R., 2001, *Educational Research: a Guide to the Process*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers

Пловдив 4000
гл.ас. Хилда Нишан Терлемезян
Пловдивски университет “Паисий Хилендарски”
e-mail: hilda_terlemezian@yahoo.com
тел. 032/261712